

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 1 (472).

Fredagen den 8 januari 1897.

10:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modet., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben > 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösennummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.
---	--	--	---	--	--

Våra ministerfruar.

I.

Lina Boström, född Almqvist.

På grund af sin höga sociala ställning är fru Lina Boström, vår nuvarande statsministers maka, vid officiella högtidligheter själfskrifven till en af de yppersta platserna, närmst de kungliga. Till ett rum uti Iduns kvinnogalleri berättigar henne likaledes hennes höga rang, till ett hedersrum däri hennes nobla gärning inom hemmets värld.

Dotter till den högt förtjänte statsmannen Ludvig Teodor Almqvist och hans maka, Eugénie Björkman, fadern af ansedd småländsk prästsläkt, modern af aktad bruksägarstam, föddes fru Boström den 17 augusti 1852 på det fagra Görväln vid Mälaren. Sina första barnomsår tillbragte hon å godset Algö på Selaön, känt, äfven detta, för sin blida färing. När fadern, vid den tiden häradsbörding i Lifgedingets domsaga, 1856 utbytte domaresätet mot statsrådsburett, nedslög familjen sina bopålar i Stockholm.

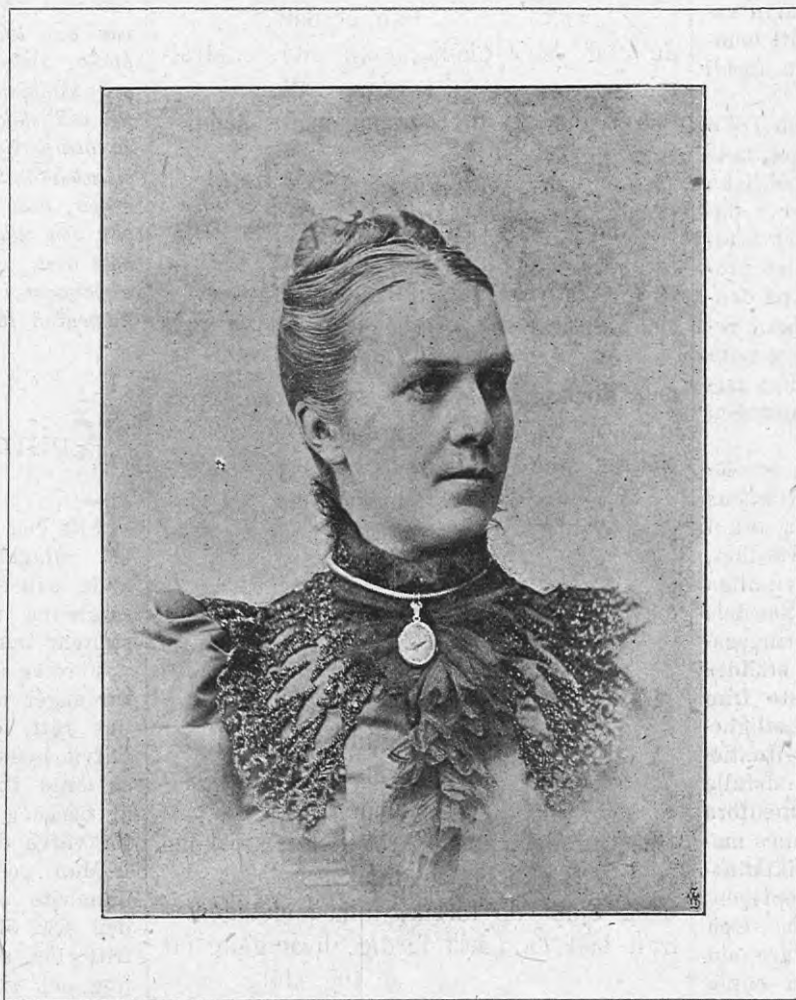
Under ömma och fint bildade föräldrars inseende och en förträfflig lärarinnas ledning inhämtade den unga flickan sina första bokliga kunskaper tillsammans med två yngre bröder; då dessa inträdde i läroverk, fortsatte deras syster, alltjämt i hemmet och under samma uppsikt, ensam sina studier. Hennes kärlek till vitterhet och historia uppmuntrades genom läsning af våra förnämsta skalders verk, af litteraturhistoriska arbeten och af värdefulla historiska romaner. Statsrådet Almqvist, som under dotterns uppväxt-

år skiftesvis var civilminister, justitieråd och president i Svea hof-rätt (sedermera äfven justitieminister), fann, trots dryga och ansvarsfulla ämbetsplikter, tillfälle att äfven direkt ingripa i sitt älsklingsbarns utveckling. Han invigde henne i dagens frågor och sina egna fosterländska sträfvan den samt torde i de friska yttringarna af hennes vakna intelligens och ungdomliga entusiasiam

hafva funnit en vederkvickelse, vida öfverstigande hans möda. Så danade den grånade statsmannen, sig själf ovetande, sin unga, blomstrande dotter för hennes framtida kall som maka åt Sveriges högstbetrodde ämbetsman.

Rent och harmoniskt som förhållandet mellan föräldrarna och barnen var syskonlifvet i det almqvistska hemmet. Föremål för faders, moders och fyra bröders ömma sympati, bibehöll husets enda dotter, oaktadt sin privilegierade ställning, hela sin medfödda, vinnande anspråkslöshet. Hemlifvet var stilla och regelbundet och barnen nästan uteslutande hänvisade till familjekretsens nöjen. En resa till Berlin med föräldrarna och en jämnårig väninna, ett besök hos släktingarna i Småland, en brunnssejour i Homburg i faderns sällskap kort före utbrottet af fransktyska kriget och en Amaranterbal voro de enda lustbarheter utom hemmets värld, som bjödos fru Boström före hennes trolofning.

Liksom barnet städse trampat banad stig, gjordes »portarna höga och dörrarna vida»

Äkta kvinnlighet är intet annat än sann mänsklighet.

M. Lazarus.

för ungmöns utträde i lifvet. När fideikommissarien till Östanå, Erik Gustaf Boström, begärde den nittonårigas hand, hade han oemotståndliga förespråkare både hos henne själf och hennes föräldrar i sin kraftiga och sympatiska, framtidsmannen röjande personlighet, sin solida samhällsställning och den ömsesidiga aktning, som förenat hans fader, lagman Boström, och statsrådet Almqvist. Mellan förlofningen och brölloppet förflyto blott några månader. Efter vigseln, som förrättades i brudens föräldrahem, inskeppade sig hela bröllopskaravan och ångade ut till det stolta Östanå, som, klädt i högsommarskrud, välkomnade sin nya härskarinna med silfverblankt månljus öfver skog och sjö, med guldglans från facklor och lusteldar samt med jubel från högtidsklädda skaror.

Nu följde för fru Boström en tid af frisk husmoderlig verksamhet. Med det glada jämnmod, som kännetecknar henne, öfvertog hon ledningen af det betydande landt-hushållet, som under hennes lyckosamma hägn fick ett urverks lugna, säkra gång. Äfven godsets många underhafvande togo hennes tid och krafter i anspråk, och där nöd var på färde, var den blida slottsfrun aldrig fjärran. Så kommo barnen — sex döttrar och en son under loppet af tretton år — och med dem nya fröjder och förpliktelser. Soliga voro barnkamrarna på Östanå, soliga den unga moderns blickar och ord, och soliga blefvo i gengäld barnens känslor för henne och hemmet. I kretsen af de små slog fru Boströms moderne-ärfda kärlek till ett stilla familjelif allt djupare rötter, och ingen tanke torde hafva varit henne mera främmande än den, att hemmet ej framgent som dittills skulle förbli hela hennes värld.

Men förändringar stundade. Sedan 1876 medlem af Riksdagens Andra kammare, lade herr Boström redan i början af sin politiska bana omisskännliga chefsegenskaper i dagen. Under tullstriden på 1880-talet trädde han, som känt, i spetsen för det protektionistiska partiet och utvecklade på denna post en så dugande kraft, att han, sedan ryktet bådade hans upphöjelse genom att gång på gång tilldela honom lediga ministerportföljer, i juni 1891 af konungen utnämndes till statsminister.

Redan som hustru till den inflytelserike partiledaren hade fru Boström framträdtt ur sin själfvalda tillbakadragenhet för att i egenskap af värdinna, full af älskvärdhet, lif och förståelse, göra sin friska kvinnliga insats i politiska och festliga samkväm dels på Östanå, dels i stadshemmet, Regeringsgatan 36. På statsministerns maka ställdes dock än större anspråk: hon måste från privatlifvets skygd träda ut i offentligheten. Men fru Boström visade sig situationen fullt vuxen. Med den vemodsfulla vissheten, att statsvärfven skulle medföra till ytterlighet stegrade kraf på hennes make, gick hon, ledd af kärlek och plikt-känsla, utan bäfvan för hofetikett och representationsskyldigheter, att fylla sin plats. Och hon fyllde och fyller den, tack vare sin sällsynt intagande personlighet, sin enkla

värdighet, sin osvikliga takt, sin ljusa syn på lifvet och sitt lefvande intresse för politiska och andra samhällsviktiga frågor.

Tora Kjellberg.

Pärlbandet.

En dikt vid årsskiftet.

Så allvarsam satt Tiden, i arbetet försänkt,
och band den ena pärlan vid den andra.
Hans panna djupt var fårad af tankar,
som han tänkt,
och ut i rymden sågs hans öga vandra.
Han ville binda samman ett fagert pärlband,
och många pärlor sutto på tråden i hans hand,
Men än det fattades så många, många.

Och uti tankfull väntan han såg den pärlans glans,
som nu inför hans blickar långsamt danas.
Så sällsamt mången skiftning det i den pärlan fanns,
fram på dess yta många bilder manas.
Liksom af sorg och smärta den skimrar
än af natt,
än utaf yster glädje, som dit sin strålgans satt,
och underbart de sammansmälta båda.

Det pärlbandet glänsar, som uti hvirvelns brus
den solbelysta vattendroppen glänsar.
Det blixtrar som juveler i flöden utaf ljus,
och dock man vet ej svarta mörkrets gränser.
Det är som glädjens solsken på sorgbleka drag,
som ljusets första strålar, när natten möts af dag,
Det är det enda, sällsamt underbara.

Det bildats uti sekler från Tidens första stund,
då på Guds allmakts bud en värld såg dagen,
Och första mänskoparet i Edens sköna lund
drog djupt de första, fulla andetag.
Se'n blef en pärla färdig, hvar gång ett år tog slut,

och under många dagar dess skönhet vecklats ut,
tills sist dess glob var full och färdig-rundad.

En dag skall sista pärlan på tråden trädas opp
och pärlbandet sakta sammanknytas.
Då världens ström skall stanna uti sitt vilda lopp
och jordens jämna vandringsbana brytas.
När bandet hålles färdigt i Tidens skrumpna hand,
skall forn- och framtid mötas på evighetens strand
och tidens värf för alltid vara slutadt.

Ulla Falk.

En nyårgåfva

som för visso skulle bereda ungdomen, gossar som flickor, en synnerlig och varaktig glädje, är ett prenumerationskvitto för år 1897 på »**Kamraten**, illustrerad tidning för Sveriges ungdom», hvilken för helt är kostar endast 3 kr. »Kamraten», som utgifves från Stockholm af Iduns redaktör Frithiof Hellberg, är nu obestriddigen landets förnämsta och af den unga läsekretsen högst skattade ungdomsblad. Fosterländsk, hurtig, glad och intressväckande, bjuder den i brokig växling på allvar och lek, lärdom och förströelse, svenska bilder, spännande äfventyrsberättelser, skolbreff och skolhistorier, tidsfördrif, idrott, handarbeten och slöjd. För föräldrarna är »Kamraten» en ovärderlig hjälp vid de lifliga barnasinnenas sysselsättande på lediga stunder, sommar som vinter, höst eller vår, och för de unga själfva blir den till en glädjekälla, som ej utsinrar på hela året. Gör nu denna lilla uppoffring för ungdomen i ert hem och gif dem i nyårgåfva **Kamraten för 1897**.

Kvinnlig företagsamhet.

Flit och uthållighet i erkännansvärd grad ådagalägger i regeln den för sitt uppehålle arbetande kvinnan, men där arbetets utmynnare i företagsamhet, där stannar hon vanligen och är ej med längre.

Företagsamhet ligger icke i kvinnans natur säger man, och häri har man fullkomligt rätt, om man afser den natur, som blifvit hennes, genom uppfostran, ty denna så långt ifrån att stärka den egna kraften är fastmer egnad att försvaga om icke att förkväva den.

Man ger flickan under barndomen den ömmaste omvårdnad, ja, ofta så öm, att den slår öfver i pjask. Under det gossen fritt får ströfva omkring ute och stärka hug och sinne med hurtiga, modkräfvande

lekar, stänges flickan så varliga in i varma, väl ombonade rum, där hon, så godt hon kan, får hämta styrka och vederkvickelse af sina lekar med — dockorna. Alla kroppsförändringar, alla sysselsättningar öfver hufvud, som härda kroppen, stärka modet, väcka och sporra viljekraften, äro icke för henne, hur ifrigt hon än själf trår efter dem. De äro alltför farliga, de göra hennes rörelser kantiga och osköna, henne själf pojaktig och taga bort detta odefinierbara något af ljuf svaghet och bräcklighet, som man på så mångt håll lärt sig anse som kvintesensen af all kvinnlighet. De äro med ett ord opassande och få som sådana icke förekomma. I deras ställe sätter man lekar, som endast äro tidsfördrif, och arbete, som icke är själfvaldt, utan ålagdt af andra. Hvad det verkar? En hel del, som faller utom ramen af denna uppsats, men först och sist lägger det grunden till en osjälfständighet, som trycker sin stämpel på flickans hela lif. Det tar från henne modet, tilltagsenheten, beröfvar henne tron på den egna förmågan och kommer henne att sätta sin lit till alla andra. Hvad de tycka och tänka och anse, att hon bör göra, det är det rätta, och därefter handlar hon. Att själf bestämma öfver sig, tilltror hon sig icke, och ej heller gör någon annan det. Skolan, hur utmärkt den i de flesta hänseenden är, ger henne lika litet som hemmet tillfälle att utveckla någon företagsamhet — hon går och står och läser allt på befällning. Arbete har hon nog och öfver nog, men alltid fotadt på samma grund — hon ålägger sig det icke själf, utan andra göra det. Genom hela hennes uppfostran går som en röd tråd *osjälfständigheten*.

Skall hon så ut i lifvet för att själf förvärfva sitt uppehälle. Vid val af lefnadsbana går hon då understundom planmässigt till väga, söker komma under fund med, åt hvilket håll hennes anlag ligga och förvärfva de insikter, som skola sätta henne i stånd att gå framåt i lifvet. Men i de allra flesta fall gör hon det *icke*. Under hela sin uppväxttid har hon varit van vid, att andra tänkt och ordnat för henne, och nu, när man vill, att hon skall börja stå för sig själf, känner hon med nedtryckande tydlighet hur mot hela hennes natur det är och hur föga hon är vuxen kampen för tillvaron. Ej underligt då, att hon har så svårt att tänka den tanken ut, att hon för lifvet skall nödgas deltaga däri. Hon vill icke uppfatta själfvärfvet allvarligt, vill icke taga det såsom något för lifvet fortfarande, utan blott såsom något tillfälligt, hvilket kan komma att räcka några år, men som bakom sig har giftermålet och därmed sitt slut. Samma tankegång återfinnes ofta hos dem, som ha hennes uppfostran om hand. De gifva henne en god allmänbildning, men lämna henne icke tillfälle att inhämta någon förkunskap för ett eller annat yrke, helt enkelt därför att de bygga på samma möjlighet som hon själf — giftermålet. Det är därför också jämförelsevis sällan, som flickan önskar eller får någon specialutbildning för en viss bana, utan i stället skyndar hon brådstörtadt och utan förberedelser in på första bästa väg, som står henne öppen, utan att vidare reflektera öfver, om det är den för henne mest passande eller hvilka utsikter till fortkomst, den ger henne. Hufvudsaken för henne är att fortast möjligt och med minsta

besvär kunna förtjäna det dagliga brödet under den tid hon måste sörja för sig själf, och det blir sålunda de lättast tillgängliga och minst fordrande banorna hon företrädesvis uppsöker.

Ganska ofta, det måste medgifvas, befrias hon från omsorgen för sin utkomst genom giftermål, och väl att så är, ty det är dock i hemmet kvinnan har sin naturliga och rätta verkningskrets, men det finnes ett men — hur ofta blir hon icke maka, *utan* att drifvas af de enda värdiga motiven, tycke och aktning, endast för att blifva försörjd och slippa att själf förtjäna sitt uppehälle, hvilket från hennes ståndpunkt, dåligt rustad som hon är för ett lif i arbete, synes öfverkomligt och outjärdligt.

Beräkningen att blifva gift slår dock ofta fel, kanske den mången gång ej heller förefinnes, och kvinnan är då och fortfar att för sin utkomst vara hänvisad uteslutande till sig själf. Under sådana förhållanden borde det ju vara henne angeläget att få största möjliga utbyte af sin arbetskraft, och hon har nog också en sådan önskan, men saknar i allmänhet det, som skulle kunna omsätta den i dådkraftig handling — företagsamheten. Hon har aldrig lärt lita på sig själf, tro på sin egen förmåga, och saknaden af utbildning gör henne ännu osäkrare. Hon har arbetskraft i öfverflöd, och hon känner det, men har på samma gång en tydlig förmimelse af, att hon icke behärskar den. Den är icke samlad och utbildad för ett yrke, utan splittrad på en mängd håll. Ena året använder hon den i egenskap af guvernant, det andra är hon hjälpreda åt frun, det tredje kanske skrifbiträde o. s. v. Hon är fuskare i mycket, men mästare i intet och hennes arbete därför långt mindre värdt än hvad det kunde och borde vara. Medvetandet häraf förmår henne någon gång att undanrödja de orsaker, som hindra hennes arbetskraft att komma till sin fulla rätt, men vanligare är, att hon resignerar och tröstar sig med att förhållandena nu en gång äro ogynnsamma och aldrig kunna blifva annorlunda för henne. Det själfständiga arbetet, det som i sig har stora möjligheter till framgång, men som erfordrar mod, energi och driftighet, tyckes henne vidt öfverstiga hennes krafter, och hon föredrager arbetet i smått, det som ger föga igen, men ej heller kräver annat än ett rent maskinmässigt verkande — tjänandet hos andra. Och hon tager det icke som endast en förberedelse för en oberoende verksamhet utan fortsätter därmed år efter år, blir alltjämt stående på samma ställe och slutar på den punkt, där hon en gång började. Om man tänker på arbetande kvinnor, så finner man hur högst få de äro, som lämna subalternergraderna och bli sina egna d. v. s. få en själfständig verksamhet, och hurusom återigen denna sällan är af större betydelse.

Och just härigenom råder på den kvinnliga arbetsmarknaden en tryckande trängsel och möjliggöres en nedpressning af lönerna till det minsta tänkbara. Där är en allmän stagnation, som redan är betänkelig, men som otvifvelaktigt kan och skall blifva än större. Det finns ingen omsättning på krafterna, de äldre gifva icke plats för de yngre, utan trängas till ömsesidig skada med dem, särskildt då i de yrken som på grund af sin lättillgänglighet locka de flesta arbetssökande.

Det är sålunda under mycket tryckta förhållanden kvinnan arbetar, och hon har all utsikt att få det i ännu högre grad, vidtager hon intet för att höja sitt arbete och för att afleda det öfverflöd af kvinnlig kraft, som nu finnes på arbetsmarknaden och som ständigt ökas. För att minska trängseln har hon endast en utväg — att sörja för en sund och naturlig kraftomsättning. I stället för att stå stilla och i vägen för dem, som komma efter, måste hon arbeta sig framåt och söka vinna själfständighet för att därigenom kunna icke blott lämna sin egen plats, utan äfven i sin ordning bereda nya sådana åt andra — hon måste blifva företagsam.

Men företagsam blir man icke genom ett enkelt beslut, man måste arbeta sig därhän. Helst bör dock grunden därtill läggas redan i barndomen. Och icke ställa sig så öfvervinneliga hinder i vägen därför! Hvarför icke fostra flickan efter samma sunda principer som gossen, då de ju äro födda för att lefva samma lif i samma värld! För den ene som för den andre är det lika nödvändigt att hafva egen kraft. Om flickan förlorar något af sin »mjukhet» och blir säkrare på sig själf, icke ligger något så farligt däri, och nog uppväges det mer än väl af hennes större förmåga att bestå i lifvets pröfningar. Är flickans ställning sådan, att hon *måste* försörja sig själf, så bör hon äfven på allvar uppfostras härför och gifvas en utbildning, som gör det möjligt för henne att vinna en draglig existens. Man har icke rättighet att förvägra henne den, därför att hon *möjligen* kan bli gift. Blir hon det, hindrar henne helt visst icke den utbildning, hon fått, att fylla de nya plikter hon åtagit sig, och blir hon det återigen icke, har hon åtminstone några förutsättningar för att kunna taga sig fram i lifvet ensam.

Lär kvinnan sig att fatta arbetet för lifsuppehållet så allvarligt, som hon bör, skall hon utan tvifvel med större omsorg än hittills välja den bana, hon vill gå, låta dess lämplighet, ej dess lättillgänglighet, vara det bestämmande. Det blir då ingen rusning åt några få, föga fordrande yrken, utan en jämnare kraftfördelning utöfver hela arbetsmarknaden. Får hon därjämte tillfälle att utbilda sig för det yrke, hon valt, kommer hennes arbetskraft ifrån att vara helt och hållet oskolad, en kraft allenast, att blifva »förädlad», samlad på och utvecklad åt ett håll och därigenom mera värd och högre skattad. Främst af henne själf, ty vissheten om förmåga ger styrka. Hon skall ej längre ringakta sin egen kraft och taga hur liten ersättning därför, man vill gifva henne, utan sätta den högt och ställa stora fordringar på den. Det själfständiga arbetet skall ej mera förefalla henne så öfvermåktigt, och när hon väljer tjänandet hos andra, skall hon anse det, icke som målet, endast som medlet att nå en oberoende ställning.

Har denna åsikt blifvit allmän och verksam bland de arbetande kvinnorna, så är också afledaren funnen för den svällande mängd af kvinnlig kraft, som af omständigheternas tvång tages från hemmet och tillföres arbetsmarknaden, och utsikt för, att kvinnan skall kunna arbeta under säkrare och gynnsammare ekonomiska förhållanden än hittills.

Inge.

”Fruarna först!”

Af Hanna Kamke.

Så snart en ung kvinna blifvit gift, stiger plötsligt hennes anseende i häpnadsväckande grad. Från att ofta ha varit blott en obetydlig, ännu outvecklad liten varelse, blir hon på en gång genom sitt giftermål, utan sin egen förskyllan, en personlighet, som kan göra anspråk på en mängd företrädesrättigheter. Hvem känner ej den gamla, vi skulle nästan vilja säga, enfaldiga frasen: »Fruarna först!» Det är allt bra kätterskt att vilja kalla en så förträfflig sats enfaldig, inte sant? Saken blir kanske inte heller bättre, om vi förråda, att detta påstående framkastats af en gift kvinna, af en verklig fru, inte af någon stackars fröken, som kunde afundas fruarna deras framskjutna ställning.

Vill man vara rättvis, måste man väl ändå medge, att det inte finns något förnuftigt skäl, hvarför fruarna skulle ha företräde framför deras ogifta systrar. Att så var i forna tider, då den ogifta kvinnan ofta hade en mer eller mindre beroende ställning i familjen, är kanske mindre att undra på, men att denna besynnerliga fördom kan sitta så djupt rotad än i dag, då i de ogifta kvinnornas led finnas så många dugliga, framstående, för samhället nästan ounbärliga personer, är rent af obegripligt.

Det är sant, att kvinnans bestämmelse är att blifva maka och moder, men då en hel mängd flickor ej kunna gifta sig af det enkla skälet, att männens antal understiger kvinnornas, samt ofta ej heller vilja af den ena eller andra, säkerligen berättigade, orsaken, så synes det oss minst sagt orättvist, att deras sociala anseende i och för sig skall vara mindre än fruarnas. Oss veterligen har ännu ingen ogift man fått träda tillbaka för den gifte, om de eljes haft ungefär samma bildningsgrad, samhällsställning och ålder. Hos männen finnas nog också mycken småaktig rangskillnad, men om den skulle bestämmas af, huruvida vederbörande vore gift eller ogift, då skulle ett sådant förfaringssätt säkerligen väcka det lifligaste motstånd och framkalla allmän förvåning.

I kvinnovärlden ser det däremot helt annolunda ut. Låtom oss ta några exempel ur lifvet. Vid en större middag med sittande bord skola platserna fördelas. Bland gästerna finnas en eller ett par ogifta, medelålders, begåfvade kvinnor, hvilkas insats i lifvet varit och ännu är af stor betydelse. I värdinnans grannskap placeras kanske några framstående män, hvilkas närmaste granar bli fruar, som värdinnan för deras mäns skull vill hedra, och hvilka visserligen kunna vara rätt angenäma att prata med, men dock på långt när ej uppfylla de anspråk på en intressant konversation, som måhända just dessa män hafva, och hvilka de begåfvade, ogifta kvinnorna, som på grund af sitt stånd äro dömda att ofta i det banalaste sällskap sitta längre ned vid bordet, i fullaste mått kunnat motsvara.

Skall en åktur företagas, kan man vara öfvertygad om, att fruarna helt lugnt sätta sig i framsätet och låta de ogifta kvinnorna i sällskapet, äfven om dessa äro äldre, åka baklänges.

Vid »gående bord» under supéer och middagar är det också en helt vanlig företeelse, att fruarna äro de första vid bordet, utan

att hänsyn tages till de ogifta kvinnornas ålder och värde för öfrigt.

Att det i hufvudstaden finnes åtskilliga mera fördomsfria kretsar, där den ogifta kvinnan åtnjuter samma aktning som den gifta, veta vi, men dessa måste dock räknas till undantagen. Ty om man betraktar det svenska sällskapslifvet i dess helhet, i staden och på landet, så måste man medge, att en kvinnas anseende är i hög grad göres beroende af, om hon är gift eller ej.

Har en kvinna genom sitt giftermål fått en hög rang, så bör hon naturligtvis vid alla officiella tillfällen intaga den plats henne tillkommer och då själfklart komma före den ogifta. Men för öfrigt, vid mera privata samkväm, borde hvarken fruarna inbördes eller gifta och ogifta emellan en sådan tyngande rangordning någonsin förekomma. Alla kunna ju ej vara främst, men företrädet borde dock gifvas åt de gamla, vare sig gifta eller ogifta, och åt dem, som särskildt utmärkt sig å hjärtats eller hufvudets vägnar eller eljes gjort en god insats i lifvet.

Men skall ett bättre sakernas tillstånd kunna vinnas, måste reformen utgå från fruarna själfva och dessa genom exempel och inflytande söka verka därefter, att i privatlifvet ingen social åtskillnad göres mellan gifta och ogifta kvinnor.

Mammas älskling.

Ville Roth var sin mammas enda barn och hennes modershjärtas stolthet och hopp.

Han var sju år gammal, hade ljusblå ögon, som nästan jämt sågo oskyldiga ut, rödaktigt hår och en liten uppnäsa, där ett dus-sin fräknar stridde om utrymmet, samt ett par händer, som aldrig voro så flinka som då deras ägare olofvandes kommit in bland hallonbuskarne, eller så smutsiga som då de ströks af mot den nytvättade hvita som-marblusen.

Lille Ville var ett tidigt utveckladt barn, en ovanligt intelligent pojke, en sådan där som i sin mammas drömmar aldrig blir något tarfligare än general eller statsråd. Och hans ordfyndigheter påstodos vara rent af häpnadsväckande. Karaktär hade pojken, det hade fru Roth konstaterat, då Ville upprepade gånger på det bestämdaste vägrat att lyda sin egen pappa och framlagt sina skäl för eller emot. Som bevis på den spåda hjärnans otroliga kombinationsförmåga anförde fru Roth upprepade gånger följande lilla dialog, som utspunnit sig mellan henne och sonen, sedan denne af en gammal farbror mottagit en extra afbasning för diverse näsvisheter.

»Mamma, ska' inte farbror Nisse dö snart?»

»Det tror jag inte, min lilla gosse.»

»Mamma lilla, skulle inte mamma kunna slå farbror Nisse, så att han dog?»

Ja, den pojken, han var då för innerligt intelligent och rar.

Han visste precis, hur kallt eller varmt ölet skulle vara, som serverades till middagen, och ordade med kännarens auktoritet om den rätta temperaturen på vinet, utan att någonsin själf hafva blifvit satt i tillfälle att erfarra den rätta temperaturen på ett rätt ställe.

Detta var egentligen den stora bristen i fru Roths uppfostringsmetod, hvilken annars var både verkningsfull och original. Ingen moder förstod så i grund och botten sin lille son som hon, och ingen moder kunde i pedagogiskt syfte göra ett så flitigt bruk af karameller, brända mandlar och jordgubbssylt.

Nu var det ett faktum, att lille Ville tyckte mycket om karameller, mer om brända mandlar, men allra, allra mest om jordgubbssylt.

När nu konsten att lyda vid sofdags blef den lille Ville för svår, var fru Roth åtminstone inte rädlös. Hon visste i hvilken ordning frågorna skulle komma. Men allra först försökte hon att tala till sin son.

Hon stoppade med moderlig ömhet täcket kring sin gosse och lät honom läsa aftonbön och lofa den gode Guden att vara en riktigt lydlig och snäll gosse — något som Ville gärna gjorde, emedan han hade en instinktlik förnimmelse af att han därigenom löstes från hvarje liknande förpliktelse mot sin egen snälla mamma.

När denna efter några ögonblick fick se sin herr sou sitta kapprak i sängen och hörde honom med sin mest smeksamma ton fråga, hvarför icke kokerskan lagt vin i soppan till middagen, eller om pappa och mamma skulle få plättar till kvällen, då spelade hon ut de trumf, hon hade på handen:

»Om lille Ville lägger sig ner snällt och soffer, så ska' lille Ville få karameller.»

»Ja, mamma.»

Karamellerna togos fram och försvunno med samma hastighet; men en liten gosse satt fortfarande kapprak i sängen och betraktade sin mamma med ett par vakna och pigga ögon, frågande henne med en röst, som smälte bort af bara ömhet, om det fanns några brända mandlar i skåpet.

»Nu ska' Ville inte bråka längre. Lägg dig snällt ner och sof, annars blir mamma ledsen.»

Detta senare argument tycktes inte röra den lille Ville särdeles djupt, och han lofvade heligt sin mamma att inte somna utan brända mandlar.

Då satte sig Villes mamma ner vid sin gosses säng och talade vackra ord med honom om glädjen att lyda mamma utan både karameller och brända mandlar eller åtminstone efter bara karameller.

Och så reste hon sig upp och gick fram till skåpet och tog fram tre, fyra brända mandlar, hvilka hon gaf sin son med den anmärkningen, att det vore det sista på jorden han förtjänat att få.

Ville knaprade emellertid på med godt mod och somnade stundom utan vidare — stundom först efter en liten portion jordgubbssylt.

Men det kom den tid, när den unge mannen kommit underfund med penningens värde i sammanhang med en upptäckt han gjort i en bod af små sockerbuteljer med punsch i, som han skulle kunna få, om han bara hade fem öre.

Sedan denna olyckliga upptäckt visade sig både karameller, brända mandlar och jordgubbssylt otjänliga till sömnmedel. Numa sof Ville inte för mindre än fem öre, och det kom den tid, då det aldrig skulle händt honom att blunda för mindre än en hvit slant.

En gång var Ville Roth på sommarnöje med sin pappa och mamma och hade råkat

att få en liten jämnårig lekkamrat, Fredrik Löfmark, hvars föräldrar bebodde villan närmast intill familjen Roth.

Villes mamma betonade ofta och skarpt under sommarens lopp, hur ovanligt sent utvecklad lille Fredrik var, hur rent af slö gossen såg ut, när man talade till honom. Visst är att lille Fredriks uppfinningsförmåga i pojkestrecksväg var betydligt mindre utvecklad än hos kamraten. Höjdpunkten af Fredriks odygd bestod i att binda pappersdrakar vid kornas svansar, då Ville Roth bombarderade bikuporna med småsten, stoppade ner katten i vattentunnan och jagade gårdstuppen med den stora ridpiskan.

Allt var emellertid godt och väl mellan mödrar och söner, till dess att Ville en vacker dag i tant Löfmarks närvaro ställde följande fråga till sin mamma:

»Mamma, är det skick och fason, att Fredrik klöser mig i ansiktet med naglarne?»

De båda fruarna blefvo afbrutna i ett lifligt samspråk om barnuppfostran, och fru Roth dröjde inte särdeles länge med svaret:

»Kära min lille gosse, hur kan Fredrik bära sig så illa åt?»

»Jo, han skulle kasta ut katten från badhusbryggan, och när jag inte ville, så . . .»

Fru Löfmark var alldeles förvånad.

Hennes blyge, säfflige gosse, nej, si det trodde hon då inte!

Trodde hon inte? Menade fru Löfmark kanske, att Ville ljög?

»Nej, inte precis det, men —»

»Inte precis, nå, det måtte jag säga, att somliga människor uppfatta saker och ting på ett bra besynnerligt vis. Och så drog fru Roth sin gosse intill sig, smekte hans rödaktiga hår och förbjöd honom att hädanefter leka med lilla Fredrik Löfmark.

Nu är det att märka, att de båda mamorna druckit många kaffekoppar tillsammans under den gångna sommaren, lagt bort titlarne och gjort upp umgänge för den kommande vintern. Men efter denna led samma händelse kände de hvarandra inte längre. När de fram på höstsidan mötte hvarandra på gatan i staden, betraktade de tankfullt hvarandras hufvudbonader och inpräglade vid olika tillfällen hos sina respektive bekanta, att det inte fanns något värre på jorden än oförnuftiga mödrar. Ja, fru Roth höll till och med föredrag inom föreningen för öm och sedlig modersvård om den rätta kärleken, den som både älskar och agar

Under tiden växer emellertid den lille Ville upp till en ung man. Och med åldern tilltager storleken af de belopp, för hvilka han skall läsa sina läxor, springa efter mammas sja eller låta bli att sparka tjänstflickan.

I afvaktan på att blifva sin rike pappas arftagare, trakasserar han lärare och kamrater, försummar sina studier, kurtiserar cigarrfröknar och tar fem kronor betaladt af sin mamma för att stanna hemma och hålla henne sällskap en afton.

Och ändå är lille Ville fortfarande som förut sin mammas älskling.

Nonny Lundberg.

Iduns tidsfördrifstävling.

I den på detta nummers sista sida införda nyårsberättelsen »Lyckans skärffvor» äro efter uppsättningen på tryckeriet samtliga rader huller om huller omflyttade, hvarigenom deras inbördes ställning till hvarandra rubbats. Hvarje särskild rad är dock ett orubbadt helt för sig. Den uppgift, vi nu förelägga våra läsarinor, är denna: att på nytt ordna raderna inbördes, så att de komma i sitt rätta sammanhang och den lilla nyårsberättelsen föreligger i ursprungligt skick enligt det af redaktionen innehafda manuskriptet. Vid lösningens insändande skola endast radernas nummer uppgifvas i den ordning lösaren anser vara den rätta. De äro för detta ändamål numrerade från 1 till 139.

Samtliga lösningar skola vara insända till Redaktionen af Idun, Stockholm, senast den 15 nästkommande februari. Kuvertet skall på framsidan i den nedre kanten som märke bära orden: »Lyckans skärffvor» samt endast innesluta nummerserien, undertecknad med insändarens fullständiga namn och adress. Villkor för deltagande är blott att man själf eller någon medlem af ens familj för året är prenumerant på Idun.

Samtliga inkomna lösningar brytas samtidigt, efter den 15 februari. Den första rätta lösning, som därvid påträffas, erhåller första pris, de tio följande rätta lösningarna de tio öfriga prisen. Förefinnes ej tillräckligt antal absolut rätta lösningar, utdelas prisen åt dem, som kommit det rätta närmast, hvarvid först bruten lösning äger företräde, om två eller flere annars skulle visa sig jämnställda.

Första priset utgöres af:

fri resa till Stockholmsutställningen och åter jämte fritt logis och vivre under en vecka.

Meningen är alltså att bereda den lycklige hufvudvinnaren tillfälle att i angenämt vänsskap bevista årets stora nationella fest. Redaktionen för Idun bekostar järnvägs- eller ångbåtsbiljetter (järnväg 2:a klass, ångbåt 1:a) tur och retur från vinnarens bostadsort inom Sverige eller Finland samt uppehåll i Stockholm under 7 dagar, beräknadt efter 15 kronor person om dagen, alltså för 2 personer allt som allt 210 kr. jämte resebiljetterna.

Vinnes första priset af en hufvudstadsbo eller för öfrigt af någon, som ej kan eller önskar begagna sig af detsamma i form af en utställningsresa, kan det efter öfverenskommelse med redaktionen utbytas mot:

någon annan fullt motsvarande förmån,

exempelvis någon angenäm resetripp inom vårt sevärda fosterland eller dylikt intill en kostnad af 300 kr.

De tio följande prisen utgöres af lika många lotter till Utställningslotteriets juni-dragning, som bekant betingande ett ursprungligt pris af 10 kronor.

Stockholm i januari 1897.

Red. af Idun.

Systrar.

Systrar borde egentligen aldrig finnas! De synas blott vara till, på det deras bröder på dem skola kunna uppöfva sina medfödda anlag för tyranni. Det finns ingenting för besvärligt för systrar, då det är fråga om att uträtta något för någon af

bröderna. Aldrig händer det, att de icke ha tid för dem, ha de än aldrig så fullt upp af arbete för egen del, som aldrig hinnes med. De äro så förskräckligt hjälpsamma. Och hvad tjänar det till? Jo, till att uppamma unge herr brodrens böjelse för lättja och bekvämlighet.

»Snälla du, laga det här hålet på min handske nu strax, innan jag går ut,» eller »sy ihop fodret i min ficka,» eller »det är visst så godt, du lagar mina rockärmar,» m. m. i samma genre, ljuder det dagligen från skapelsens unga »herrämnen».

Strax lägger syster bort sitt eget arbete, det må nu vara aldrig så viktigt, något som hon sträfvat efter att få afsluta vid dager eller dylikt. Eller ock lägger hon med en känsla af brottslighet ned den bok, hon för ett par minuter råkat fördjupa sig i, och som hon likt en hungrande längtat efter hela veckan. Bevars väl, Kalle eller Pelle kan ju inte ana det, det är ju hvardagsmat för honom att hänga näsan öfver en bok; dessutom, hvad Pelle ber om måste väl uträttas på minuten, intè kan han vänta! Följden: att Pelle blir med åren allt mera fordrande och pockande.

Se här några andra exempel! Syster får nöja sig med ett mörkt krypin åt gården, men Pelle, ehuru yngre till åren, skall ha det bästa rummet åt gatan, så att han riktigt i tid skall känna sig som släktets nummer ett.

Har syster en aftonstund sjunkit ned i den bekväma stolen, trött och nedstämd efter de kropp och själ utslitande små hvardagsplikterna, kommer Pelle från jakten, frisk och munter, men ack, så genomtrött efter den ansträngande marschen i skog och öfver fält. Då faller det af sig själf, att syster lämnar sin plats åt jaktens hjälte, och hon går sedan oombedd, utan att tänka på eller tala om sin trötthet, att tillreda hans måltid.

Så gör syster alltid. Hon går i stillhet och sysslar med allt, som kan lända till Pelles trefnad; som en god tomte undanrödjer hon i tysthet alla obehag för honom och ordnar allt, så att han endast behöfver sträcka ut handen för att finna hvad han önskar.

Faller det Pelle in att förlänga sin morgonsömn på obestämd tid, så är det alldeles i sin ordning, och syster får snubbor af mamma, om hon ej håller kaffet varmt åt »den stackars gossen» eller ej passar på med hans ägg, så att han möjligen får vänta en eller ett par minuter, när han omsider uppenbarar sig. Men om syster i sin ordning skulle få det infallet att »sofva öfver», bara en enda gång, då får hon vara beredd på en skur af ironiska anmärkingar och retsamma stiekord, icke minst från Pelle själf, och aldrig skall hon vänta sig annat än iskaffe.

Bror Pelle har fått regelbundna, alltjämt ökade fickpengar sen sitt nionde år. Syster får nöja sig med en liten handtryckning då och då, hvilken ges och mottages såsom ett slags oförtjänt allmosa.

Uppoffrande, själförgåtna, hjälp- och blygsamma syster, hvad tack skördar du väl för allt detta, som du själf finner så helt naturligt, van som du är att underordna dig dina bröder, alltsen du lärde dig förstå, att du är bara kvinna? Din förgudade herr broder står förmodligen på tå för dig till gengäld; du behöfver icke ens be honom uträtta ett litet ärende för dig, han

Sen till, att Idun och Iduns Modetidning finnas hos alla edra bekanta!

gör det själfmant med största beredvillighet? Hvad falls? Du har icke en gång tänkt dig möjligheten af att be honom om en tjänst, och om omständigheterna någon gång tvingat dig därtill, har han, såsom ju var att förutse, haft för brådtom för att kunna villfara din begäran! Nej, hvad du får af honom, det är kritiska anmärkningar öfver ditt sätt och uppträdande och din klädsel samt därtill då och då ett litet oförtjänt klander af mamma, för det du icke är nog påpasslig och tjänstaktig mot honom. Du ler och menar dig lätt kunna undvara all tack, trygg i medvetandet att hafva gjort hvad du förmådde. Skulle du således tro dig uträta något godt med din slafviska systerlighet? O, sancta simplicitas!

Ser du den där vräkige unge mannen, klädd efter modets allra nyaste fordringar? Han med det öfverlägsna sättet, den öfvermodiga tonen, de öfverflödiga vanorna. Han som icke orkat skaffa sig ett lefvebröd, emedan det är bekvämare att låta pappas pengar glida genom fingrarna. Han, som icke äger så mycket som en enda själfförvärfvad skilling eller ett enda uns energi, men som likväl måste lefva högt, äta på de finaste restauranterna, unna sig de dyraste nöjen och som, då den slutliga, oundvikliga krachen kommer, finner det lättaste medlet till svårigheternas afhjälpande vara — att förpassa in ett stycke bly i den tomma hjärnan eller i det egoistiska hjärtat. . . .

Du känner honom icke? Min vän, jag är rädd för att han är din bror, och den förskräckliga sanningen är, att du själf varit med om att dana honom till den föraktliga karaktär han blifvit. Skaka ej på hufvudet, du här icke ensam skulden, men du har din del der!

Så länge systrar framhärda i att låta behandla sig som lägre väsen af sina bröder, så länge äro de, det måste upprepas, ett negativt ondt som borde utrotas! Eftersom detta enligt naturens lagar icke låter sig göra, vore det rådligt att de själfva sökte råda bot på det onda, de omedvetet försaka genom sin för långt drifna tjänsteifver.

Hvad är alltså »de många ordens korta mening»? Jo, den, I goda systrar: förändren taktik!

Låten bröderna från barndomen vänja sig vid att med höfvisk artighet bemöta eder. Tillåten dem gärna bevisa eder små tjänster och uppmuntren minsta omtänksamhet för »det svagare kärilet». Låten dem, efter hand som de växa upp, skänka sin aktning och se upp till, icke blott systemen, utan *svinnan* i henne; utvecklen med ett ord den *ikta ridderliga broderligheten*, och det kan vara hopp om att ofvan omtalade fula dandytyp inom kort skall dö ut!

— »den.»

Kafferep.

Jag skulle på förmiddagskaffe till en af mina allra bästa väninnor, och hur det var, beslöt jag mig för att gå; det är just eljes ej tillställningar, som jag med förkärlek odlar.

Först en näsa frisk luft på vår vackra Strandväg och sedan till mitt fruntimmersrep!

Jag var den allra första.

»Kära frun, förlåt att jag kommer så tidigt.»

»Åh, välkommen lilla du, det var riktigt roligt att se dig. Jag har varit så upptagen, så jag ej hunnit komma till er. I går på kaffe hos Lundboms, i förgår på supé hos Isaksons,» etc. etc.

Ringning nummer två.

»God dag, kära lilla Sigrid, innerligt välkommen! En sådan evighet sedan vi råkades sisl!»

Nu kommer ett par fruntimmer i stöten, och så i ett nu äro alla rummen packade — trettio fruntimmer. Tänk er det, ni manliga individ, trettio pratande fruntimmer! Jag hör ett chorus af röster.

»Har ni sett fru Linden i Carmen, hon är förtjusande?»

»Mina barn begagna aldrig ylle.»

»Kära du han slog henne, det har t. o. m. stått i tidningarna, så det är nog säkert.»

»Jo, fröken Key talade i kvinnoklubben.»

»Nå, men hvarför klär hon sig så grannt, om det ej är något ondt med henne, ja, jag skulle då ej vilja gå med henne på gatan.»

Nu hörs värdinnans röst:

»Var så god och tag en kopp kaffe, låt det icke stå och kallna, snälla ni, krusa intel!»

Och så få vi vår älsklingsdryck, starkt sjudande kaffe, påtår på det, och så är pratet i full gång igen.

»Har ni hört om löjtnant K., kära ni», och så en lång hviskning, hvar på damerna i chorus utropa, »Åh så förfärligt, hur vet du det?» »Jo det talade min sömmerska om, som sytt åt hans syster, så det är allt sant.»

»Ja, herrarna nu för tiden äro förfärliga.»

»Åh, jag som ej gratulerat dig till din förlofning, kära Elsa, en så stilig fästman!»

»Ja, han är så förfärligt rar.»

Och så värdinnans inbjudan:

»Var så god, ett glas vin.»

Efter vinet är festen slut, och på en gång rusar nu alla trettio ut i tamburen, för att få sina ytterplagg och för att hinna hem till middagen, till den väntande mannen, dit de komma enererade, utsjadsade och fulla med småskvaller. »Åh, om du visste en sådan förtjusande klädning fru Lindbom hade, en sådan måste jag ha.»

Tre förmiddagar af sju tillbringar en stor del af Stockholms unga och gamla damer på sådana tillställningar.

Undra sedan på de mycket omtalade nerverna!

Jag för min del kom hem med bultande tinningar, matlada och oförmåga att göra något vare sig nyttigt eller nöjsamt den dagen.

Isa.

Från Fru Lovisa Petterkvist

har redaktionen haft nöjet mottaga följande skrivelse, som torde tala för sig själf:

Alldeles utmärkta herr redaktör!

Det är alldeles rysligt — —! Inte *alls* var det meningen att mina strumpor skulle tryckas i herr redaktörens bref! Hvad *skan* nu alla Iduns läsarinor tycka och *tro*? Jo, naturligtvis att jag är *fnoskig*, och det är *väl* tidigt, efter som jag inte ens *börjat* med utställningsbrefven ännu. Var så innerligt god och säg dem, att strumporna skulle stå *alldeles för sig själfva* i frågor och svar, och att jag alldeles *säkert* trodde att en så utmärkt redaktion som Iduns, som vet *allt*, också stod för placeringen af ens meddelanden.

Vi ha fasligt illa stäldt med posten häruppe, ty *just* de dagar man skulle vilja skriva riktigt långt och utförligt, går den alltid genast. Så också i dag. — Jag hinner bara tillägga att jag räknar dagarna och att — —

Nu skriker Ruffen: »posten går!» Bland rättmätiga klagomål äro då inga så rättvisa som de mot postverket, — det får jag då säga, och — —. Ja, jag kommer! (Det är till Ruffen!)

I flygande fläng och med utm. hög — — teck — —

L. Petterk-t.

Jock: d. 2 J. 97.

Valtrassel.

Å

lskvärda läsarinna, unga dam!

Lägg er lilla hand för en stund på min arm och låt mig, medan jag för er genom de strålande salongerna, bakom er solfjäder tillhviska er några ord, hvilka för alltid — om ni följer de råd, som ligga däri — skola fasthålla det ljufva leendet på edra läppar, komma edra ögon att glänsa som nu och hela ert väsen att förtrolla som nu, då ni för tiden kedjar lyckan vid er gyllene gördel.

Ni skakar ert vackra hufvud, ni ser sorgset på mig, er unga själ har då redan insupit misströns gift, lyckan är obeständig, man har sagt er så? Är det inte så?

Glöm den gamla säggen. Lyckan är dens som har den och vet att hålla den fast.

Allt beror af er själf — på valet ser ni — (det äktenskapliga). »Vid valet bör man vara vaken. . . . Å — — ni rodnar, nej — drag inte bort er hand, den låg så bra nyss — stanna ej, tveka ej. — Så ni kommer ändå, det var snällt.

Men först en glace!

Valet, jag nämnde valet. Ni har tre sorters män att välja på — nej, spärra inte upp edra vackra ögon så där — tre sorters män! Vi klassificera dem så för att undvika allt trassel. Den man, *ni* önskar att få, den man som önskar *få er*, och den man *ni borde* ha.

Ni tänker, de kunde förenas i en.

Omöjligt. De tre äro alldeles olika personligheter. Den man ni tycker om ser det, ni må söka förstålla er hur ni vill, han kommer alltid underfund därmed och blir er tyrann. Den man, som tycker om er, är alltid pockande, svartsjuk, orimlig och plågar ihjäl er. Men den man ni borde ha har aktning och tillgifvenhet för er, liksom ni har det för honom. Ni ha båda samma smak, samma tycken, ni kommer alltid öfverens och gråla aldrig, naturen skapade er för hvarandra.

Leendet är nog bra — vore det icke så nekande. Bakom det ser jag ert envisa: »Honom vill jag inte ha. Han kan vara bra, god, hederlig, förträfflig som bror, farbror, kusin — hvad som helst — men som man — brr —»

Nå, hvilken af de andra två vill ni ha då?

Jaså, den som tycker om er. Ni skulle föredra att bli hyllad som någon sorts huslig gudomlighet, ett oantastbart väsen, vida höjdt öfver hvardagslifvets små företeelser. Ni ville frossa i att som den enda tillbedjansvärda se edra önsknings uppfyllda, innan ni ens uttalat dem. Nåja, jag kan förstå det — men det duger inte, ni blir då *hans* tyrann. Det fagnar mig, att ni ändå inte valde den andre, ty han är den värste af de tre, därför att ni tycker om honom och han vet det. Ni känner inte den mannen, han är högmödig och fordrar fullkomlighet. Han skulle finna fel till och med hos en ängel. Om ni än hade en gudinnas skönhet, ett af de sju vises förstånd och ett helgons lynne, så skall han likväl finna något att klandra.

Om ni är ful, så borde ni vara vacker, om ni är vacker, så är skönhet ett lappri, som snart förgår, om ni är kvick, kallar han er listig, är ni god, så är ni ett får, är ni försiktig, finner han er kallsinnig, och ostyrig, om ni är litet glad och munter.

GEORG LEVY'S LINNEMAGASIN.
Drottninggatan 53, Stockholm.

Största härvarande lager af prima *Irländska Hellinne Näsdukar* i alla storlekar och finlekar. *Hellinne Kammarduksnäsdukar* med bredfäll och hälsöm å 5.75 pr dussin. *Hellinnenäsdukar* med kulörta bårder. *Barnnäsdukar. Fantasnäsdukar.*
Order å minst 25 kronor levereras fraktfritt närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation.

Hvilken liten illistig min ni tar på er. Hur knarrig, högmodig och omöjlig han än är att göra till lags, tänker ni ändå, att ni nog skulle kunna böja honom. Än en gång säger jag er: våga ej försöket, ni känner honom inte. Ni tror det är nog att vara ung, vacker och att älska för att bli älskad. Ni vet inte, ni, huru stolt, svartsjuk och pokande han blifvit just af att se sig älskad och att sådana män äro lika hårda i sin kärlek som andra i sitt hat. Låt mig öfvertyga er, att ni aldrig kan finna lyckan med honom. Öfvergif all tanke på honom, han blir aldrig annat än en ovevklig domare, som icke förlåter någonting. Glöm honom!

Tänk i stället på det andra rådet jag gaf er — på honom, som ni borde ha. Jag har ju öfvertygat er, att den man ni vill ha är den siste ni bör välja. Eller hur?

Intet svar, blott ett ihärdigt stirrande på den där bizarra figuren på mattan. Har den förhäxat er, eller skulle jag ha förtörn — — nej — jag ser nu, då ni åter tillåter mig att se, att ni blott beslöt er att för alltid förbli ägarinna till de strålande ögonen, det spänstiga lynnet, ungdomen in i ålderdomen. Jag vet nu, att ni skall minnas mina råd, när ni kommer i valet — för att undvika kvalet!

Den där lilla ljusröda skospetsen under er klädningsfäll tyckes mig under de sista minuterna visat en viss tendens att följa med i valsen. Låt oss dansa ut ett slag, innan jag öfverlämnar er åt er kavaljer för kotiljongen. Vill ni? — — — — —

Onkel John.

För året nytillträdande prenumeranter

erhålla gratis början (7 tryckark) af den i romanbilagan pågående berättelsen: »Guldmakaren» af Richard Nordhausen, om de till Iduns Expedition, Stockholm, med första insända rekvisition jämte tydlig adress och ett femöres märke som porto. Som den ytterst fängslade romanen kommer att pågå ett betydligt stycke in på det nya året, vilja vi, i deras eget välförstådda intresse, uppmana alla våra för året nya vänner att icke försumma begagna sig af detta erbjudande.

Exp. af Idun.

Ur notisboken.

Kronprinsessans jul. Kronprinsessan har i stillhet firat julen med sina föräldrar och sysskon i Karlsruhe. Som tyvärr hennes hälsotillstånd dock är mindre tillfredsställande, har hon nu den 4 januari afrest till Rom.

En af Iduns medarbetarinnor, den för vår läsekrets välkända författarinnan Anna Knutson, har rönt utmärkelsen af en belöning vid Svenska akademien. Den vid akademins senaste högtidsdag i första rummet med hedersomnämmande utmärkta dikten »Orvar Odd», romantiskt sagospel i 5 akter, är nämligen, enligt hvad som nu upplysts, författad af fröken Knutson. Vi kunna glädja våra läsarinna med att de äfven under det nu ingångna året i Iduns spalter skola återfinna författarinnans omtyckta penna.

Ingulunda för tidigt. Till ledamot i Klara församlings fattigvårdsstyrelse har fattigvårdsnämnden utsett fröken Matilda Ulfsparré, som

därmed är den första kvinna som tillhört hufvudstadens fattigvårdsstyrelse. I landsorten ha förut ett par kvinnor invalts i fattigvårdsstyrelser.

En hädangången konstnärinna. I Åsheda, Kronobergs län, afled nyligen målariinnan, fröken Sara Svensson i en ålder af 61 år. Redan i barndomen visade hon afgjord håg och fallenhet för teckning och målning, men detta oakadt dröjde det länge, innan hennes fader, som var bonde, kunde förmå sig att låta dottern fullfölja sina anlag. Slutligen kom hon dock till det frikostiga och konstälskande hemmet hos kammarherre Augerstein på Gäfvetorp, där bl. a. den ryktbare målaren Bengt Nordenberg ofta vistades och intresserade sig för henne. Sedermera vistades hon åren 1864—70 vid Fria konsternas akademi och har sedermera ägnat sig åt målarkonsten. Bland hennes arbeten äro flere å konstutställningar exponerade genrestycken. Därför har hon restaurerat tafvelsamlingarna å en mängd herregårdar i Sverige.

Af »den gamla stammen». I sitt 98:de år afled den 28 dec. i Stigtomta prästgård i Södermanland prostinnan Beata Lovisa Almstedt, född Hellberg, änka efter den år 1851 samma dag afledne prosten i Torshälla E. M. Almstedt. Den gamla, som ända till sitt 90:de år besatt goda kropp- och själskrafter, var en rätt märklig person icke blott för sin höga ålder utan vida mera för sina många rika minnen af dels uppledda, dels henne muntligt meddelade historiska tilldragelser. I dessa minnen dyldes hon gärna och hade mycket af intresse att förtälja. Hennes farfars far var nämligen ryttmästaren Axel Hellberg, hvilken såsom lifdrabant åtföljde Karl XII på hans fälttåg. Hennes farfar var lektorn, teologie doktor Axel Hellberg, riksdagsprost under frihetstiden och framstående inom mösspartiet. Hennes far var sjökapt. en viddberst man. På mödernets härstammade hon från ättarna Wrangel, Pistolsköld, Breitfeldt m. fl. Hon efterlämnar såsom sörjande barn, styfbarn, barnbarn och barnbarnsbarn.

Elevhemmet i Stockholm har till syfte att mot billig afgift bereda ett godt hem åt 10 unga flickor från landsorten under den tid de vistas i hufvudstaden, att där idka studium eller utbildning i någon förvärfsgren. Dess styrelse hade nyligen till en enkel invigningsfest inbjudit intresserade damer och herrar, så många som utrymmet medgaf. Sedan den festligt upplysta, hemtrefliga och för ändamålet särdeles lämpliga lokalen, Sturegatan 60, blifvit besedd och te intagits i samlingssalen höll doktor J. Bring en anslående bibelbetraktelse samt nedkallade Herrens välsignelse öfver hemmet, dess styrelse och alla, som komma att njuta af dess förmåner.

Elevhemmets bestånd är endast tills vidare betryggadt och till största delen beroende af de större eller mindre bidrag, hvilka redan influtit, och af dem, hvilka kunna ytterligare erhållas. Dess styrelse består af: fröknarna H. Djurberg, ordförande, och H. Westman, v. ordf., fruarna M. Lilienberg, H. Andersson och M. Rystedt samt fröknarna M. Fryxell och H. Löwen, den senare kassaförvaltare.

Blommor i vintersnö. En knippa härligt doftande blommor från solig Medelhafskust bör ju kunna sprida en alldeles särskild tjusning omkring sig nu i nordiskt vintermörker och vinterkyla. Denna glädje kan enhver lätt förskaffa sig med en ringa penninguppoffring Blommor från Rivieran, inpackade i en liten träask, erhållas nämligen pr omgående, fullt frankerade, vid insändande af kr 1:20 i svenska frimärken till änkefru Laura Lindholm, född Lagomarsino, Via Santa Chiara 2, Genua. De talrika läsarinna, helt visst komma att följa denna vår fingervisning och nu rekvirera ett prof af fru Lindholms »blomsterbarn», kunna därvid på köpet hafva den icke ringa tillfredsställelsen af den lilla utgiften, att de göra en god gärning, då fru L., som är änka efter afledne svenske konsul Lindholm, med denna sin blomsteraffär söker sammanskaffa välbehöfliga medel till sina barns uppfostran.

Teater och musik.

Kungl. operan återupptog anmandag jul på kvällen Ivar Hallströms sagospel »Per Svinherde» med delvis ny rollbesättning. Musiken innehåller som bekant flera vackra och anslående me-

lodier. Bland de uppträdande vilja vi särskildt nämna fröken Thulin som prinsessan och hr Lemon som prins, hvilka båda väl löste sina uppgifter, i all synnerhet den förstnämnda.

K. Dramatiska teatern uppförde i lördags ett delvis nytt program af högt intresse. Dess nyhet bestod af *Alfred de Mussets* tvåaktsskådespel »Mariannas nycker», i öfversättning af *Nils Perssonne*. Detta stycke af den franske diktaren förskrifver sig ända från år 1833 och publicerades ursprungligen endast som läsdrama; först långt senare uppfördes det från scenen, men förvärfvade sig därvid en rangplats som ett verk af nästan klassiskt upphöjd prägel. Förnekas kan ej, att det med sin subtila lyriska grundton och i det hela föga dramatiska byggnad helt visst på ett känsligt sinne bör göra det intensivaste intrycket från bladet i det ursprungliga skaldeverkets form; det är nästan för siratligt byggt att allestädes bära den sceniska framställningens gröfre och materialiserade former. Emellertid rymmer det så mycken skaldisk flykt, så djupa fonder af känsla och äfven scener af gripande tragisk patos, att det — med en förstående tolkning — också i rampluset ej förfelar sitt intryck. Och en god, en förstående tolkning kom det nu ock, på Dramatiska teatern, i det hela till del. Framst må därvid med varmt erkännande nämnas fru Hofvings värdiga och stilfulla framställning af Marianna, en prestation af fin stämning och elegans. Celio, hennes olycklige älskare, som går i döden för sin hopplösa kärlek, tolkades flärdfritt och varmt af hr Skånberg, och hr Personne som den lefnadslustige galenpannan, men intill sitt sista trogne vännen Ottavio hade i synnerhet i de mera uppslupna scenerna många förträffliga moment. Karaktärsfull och af god verkan var hr Beckström som den narraktigt upplåste borgmästaren, Mariannas man. Det intressanta verket mottogs af publiken med lifligt bifall.

Härefter följde *Holbergs* 5-aktskomedi »Erasmus Montanus», här ej uppförd sedan *Holbergs* jubileets dagar. Af den dåvarande besättningen kvarstodo nu hr *Ortengrens* Erasmus, en väl utarbetad figur i den rätta stilen, samt hr *Beckströms* klockar Per, en alldeles ypperlig *Holbergs*-typ. Den stora, befängd lustiga disputationen på latin emellan Per och Erasmus, styckets glanspunkt, väckte också stormande munterhet. För öfrigt passade de flesta uppträdande godt in i ramen, så fru *Byströms* och hr *Hamrins* hvar på sitt vis drastiskt verksamma Lisbeth och Jakob, fröken *Åhlander* och hr *Gründer* som Erasmus hederliga gamla föräldrar, hr *Thegerström* som Jesper fogde. Den fulltaliga premièrepublikens tillfredsställelse med sin afton var påtaglig, och det nya programmet torde ha utsikter att en god tid hålla den vid lif.

Södra teatern har gjort ett nytt lyckligt operettfynd i »Blåa fruns», och där uppe på Mosebackehöjderna råder nu hvarje afton den yppersta stämning i fullsatta salonger. Detta senaste alster af »den glada sängmön» hade ock obestridliga betingelser att slå an i en liflig, nästan farsartad libretto, med lyckligt beräknad stegring af de muntra effekterna genom de tre akterna, en franskt graciös och lekande, om än föga originel musik med flere sångbara och lätt populariserade refränger. Utförandet är också, såväl vokalt som dramatiskt, jämnare än hvad Södra teatern hittills presterat i operettväg. Framst glänsar fru *Emma Berg* i titelrollen, den charmanta baronessan de la Hogue, som iför sig den mystiska »Blåa fruns» spökskeppelse för att bekvämt därunder kunna bedrifva sina galanta små snedsprång. Hr *Barcklind* som en ung förälskad fiskare röjer goda röstslag och äfven ansatser i spelet, som kunna lovas, då de komma från en debutant. Tack och liflig som alltid, sköter den lilla fröken *Nilsson* sin lika lilla röst med smak och förstånd, och hr *R. Wagner* gör en riktigt präktig operetttyp af den narraktige, arkeologiserande gamle baronen. Än flere kunde väl vara att nämna, men vi förmena att det sagda kan vara nog för att förmå enhver amatör af Offenbachs och Suppés muntra konstert nu snarast besöka Södra teatern.

Innehållsförteckning:

Våra ministerfruar. I: Lina Boström, född Almquist; af *Tora Kjellberg*. (Med porträtt). — Pärbandet; en dikt vid årsskiftet; af *Ulla Falk*. — En nyårsgåfva. — Kvinnlig företagsamhet; af *Inge*. — »Fruarna först!» af *Hanna Kamke*. — Mammans älsklings; skiss af *Nanny Lundberg*. — Iduns tidsfördrifstäfning. — Systrar; af »den». — Kafferep; af *Isa*. — Från fru Lovisa Peterkvist. — Valtrassel; af *Onkel John*. — För året nytillträdande prenumeranter. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Iduns tidsfördrifstäfning: Lyckans skärfor.

Handlas å de flesta apotek, i parfymaffärer och hos hufvudstadens förfärdiga. Partiförsäljning för Sverige hos Bendix, Josephson & C:o, 11 Regeringsgatan, Stockholm.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur

❀ Iduns tidsfördrifstävling. ❀

Första priset:

Fri resa till Stockholms-
utställningen fram och åter
för 2 personer jämte vivre
under en vecka.

2:a-4:e prisen:

Lotter till Utställningslot-
teriets dragning i juni
1897.

Lyckans skärffvor.

En nyårsberättelse.

1 ständig brytning. Ty af det i början harmlösa gnabbet blef tvist,
2 gång kände, utan en ung flicka, som för tre år sedan förlorade sin
3 lade hufvudet på hans knä. Därefter gick han till Frida och gaf
4 genom ett gladt viftande med svansen till känna, att äfven han i
5 Hon öppnade dörren.
6 ligen kring julgranen, som ju skall plundras i afton. Nero springer
7 att glasskärfvorna flyga omkring och Nero tjutande skyndar bort i
8 hvarvid punschen stänkte på Fridas klädning, alldeles som för sex
9 då man sätter det ifrån sig, dess större blir dens lycka, för hvars
10 Ett bortskämdt, öfvermodigt barn, som jag var, fann jag ett nöje i
11 »Gertrud,» ropade han, »jag ber, jag besvar dig, låt ej Frida
12 skall följa med mig strax — du också, Nero. — —»
13 bror Bruno, mamma vill tala vid dig i en viktig angelägenhet, och du
14 som följde omedelbart efter honom, ramlade öfver honom. Bullret
15 Bruno hade så när fallit omkull öfver Nero, då han åter in-
16 Sedan den tiden har han blifvit en knarrig och fåordig ungar.
17 »Hvad är det fråga om?» sporde Bruno, då han inträdde till sin
18 dem. Endast Nero kom upprepade gånger till sin husbonde och
19 Frida.
20 »Därom sedan. Stig blott in! Gästerna äro redan komna.»
21 klädning blifvit fullständigt förstörd!
22 också påstå, att det var hennes eget fel, att hennes nya, eleganta
23 ögon skimrade en glans så klar, att Frida endast såg in i dessa
24 »O nej, jag ber,» afbröt Frida honom hastigt och förläget, »det
25 Strax efter dem gick Bruno ut. I angränsande rum mötte han
26 Almanackan visade den 31 december 1896.
27 Rundt omkring är det alldeles stilla; endast ett sakta pickande från
28 »Ny lycka på det nya året!» sade Bruno till Frida, och i hans
29 cigarrsnoppare?» brummar han och börjar söka, på skrifbordet, natt-
30 duksbordet, kakelugnen och på byrån — den står ingenstädes att
31 Emellertid hade midnatten nalkats, och man skulle hälsa det
32 far och för två år sedan sin mor, och som i tid kom till insikt om
33 trädde i salen. Han såg ej sin trogna hund, han såg endast henne
34 hviskade endast dessa ord:
35 det innersta af sin fattiga hunds själ vore redo att hylla henne. Då
36 »Nej, jag tackar. Säg mig först ...»
37 Så lätt, som ett bräckligt glas, kan ens lycka gå i skärffvor! — —
38 Hemkommen till sitt tysta ungarhem efter en ansträngande
39 »Är du då ännu där?» frampressar han mellan tänderna och
40 af denna envist trots och slutligen skilsmässa. Huru kunde han
41 han häftigt och slänger porträttet med sådan fart till baka i lådan,
42 Plötsligen höres buller, i rummet ofvanpå. Jubel af barn för-
43 upp och ger sitt missnöje öfver detta afbrott till känna.
44 Åter fattade bägge hvar sitt glas, reste sig långsamt, närmade
45 — Frida!
46 I samma ögonblick störtade Nero ut genom den öppna dörren.
47 »Nej,» svarade Bruno med svårighet, »nu kan jag det så mycket
48 sin fästmans, den djupt skuldsatte löjtnant von Hellers verkliga
49 modiga och enligt din åsikt koketta Frida på sexton år, som du en
50 »Ack vänta, hör dock ännu en sak! Det är ej mera den öfver-
51 igen byrålådan.
52 Han stod fortfarande försjunken i betraktande af bilden, då
53 någon knackade på dörren. Hastigt kysste han porträttet och sköt
54 och blickar med sina kloka ögon upp på honom.
55 hufvudet mot handen. Hans stora dogg lägger sig vid hans fötter
56 försiktigt, som gällde det ett människolif, glaset intill hvarandra och
57 — en dag!
58 välgång man dricker: så menade Villy's mamma och slog Brunos
59 resa nu, håll henne kvar här hos dig en månad blott — en vecka
60 »Och nu kommer hon väl för att återuppsöka det förlorade?»
61 karaktär samt för sent insåg, hvad hon i dig förlorat.»
62 ett hörn.
63 I dag för sex år sedan var det, som hans hopp begrafdes. Se-
64 öfvervägande i morgon.»
65 häraf och mammas rop lockade gästerna till platsen. Äfven Frida
66 Villy, som ville hålla honom, föll omkull, och hans bägge bröder,
67 arbetsdag, kastar ingenjör Bruno Berg sig ned i soffan och stöder
68 »Gott nytt år!»
69 System gick och återkom efter en kort stund. Hon log.
70 »Nu striden i väl om äran att hafva varit den oskickligaste,»

hans känslor ej heller här uppfattades, gick han, tydligen förundrande
sig öfver dessa egoistiska människobarn, bort för att åter leka med
söka en tant, och stannar här endast i dag. Om din hitkomst vet
farväl!»
»Nej, hon är på genomresa till Göteborg, hvarest hon ärnar be-
»Nu äro vi åter igen alldeles ensamma, Nero,» bryter Bruno
allarm — det är för tyst här, för — — — Vill hellre tända ljus
att fråga och säga hvarandra. Och ingen tycktes heller vilja störa
med hvarje blick, som de växlade, allt lifligare. De hade mycket
mindre —
»Välän, så hör då allt! Frida är här.»
Det ryckte till på ett egendomligt sätt i Brunos ansikte.
»God afton, morbror Bruno,» ropade en klangfull barnröst; »fy,
en gång upp fotografien och betraktar det ungdomligt vackra flick-
ansiktet, med de käcka ögonen och den trotsiga lilla munnen.
nyårsaftonen blef för henne en förträfflig förvändning för en full-
Med mörka blickar stirrar han på sitt verk. Han tar ännu
Nero, spring då ej omkull mig — det är bra — så — stilla! — Mor-
knä. Denne smeker honom mekaniskt och försjunker i tankar.
tystnaden. Nero reser sig och lägger hufvudet på sin husbondes
och ju fullare det är, då man fattar det, och ju tommare det är,
nya årets inträde. Där inne i salen fylldes punschglaset ända till
— nu endast tio sekunder — och nu — »kling» började vägguret
brädden. Det glas, som man tömmer vid årsskiftet, måste vara fullt;
bredvid, så skall skadan snart vara afhjälpt.»
i dag, och» — hon slog ned sina ögon — »äfven då var det jag.
Nu var en flykt ej vidare möjlig. Bruno hälsade på henne och
följde henne dit in. I början afbrutet, blef deras samtal småningom
bedöfvad, då hans syster inträdde genom en dörr.
dröfva er. Förlåt mig nu efteråt, jag har ofta bittert ångrat mig.»
»Om du ej har något annat att meddela mig, min syster, så
uret på väggen stör tystnaden med sitt entoniga ljud.
finna. Bruno blir naturligtvis förargad. Må hända ligger den inuti
kom in i rummet. I nästa ögonblick hade hon och Bruno känt igen
hon intet. Vill du nu stiga in?»
105 syster.
106 byrån? — Han drar ut lådorna och söker och rifver i dem — — —
107 »Hon stannar, men ej länge — huru länge, skall hon taga i
108 med sopran — »brum, brum» inföll tornuret med basklang. »Gott
109 nytt år!» skallade det i korus, och alla ögon tindrade glädt, och alla
110 ögon, utan att gifva akt på glaset, hvarmed hon klingade.
111 vänster.
112 hvarandra.
113 nimmes, och det tyckes, som om man dansade där uppe — förmod-
114 hon allt kallare mot honom själf, och det sönderslagna vinglasat på
115 läppar hade endast glada lyckönskningar att utdela till höger och
116 Men hon skyndade hastigt ut genom dörren. Bruno stod som
117 började Frida. »Jag försäkrar, att det är jag, som var den skyldiga
118 »Ni söker onödigtvis ett sammanhang mellan i dag och fordom,»
119 de små människobarnen.
120 dan löjtnant von Heller började umgås i hennes föräldrars hus, blef
121 betraktar porträttet ett ögonblick. »Jag vill ej mera se dig!» ropar
122 Ännu voro tre minuter kvar af det gamla året — nu blott en
123 och en cigarr; må hända kommer jag då på andra tankar.»
124 Lampan brinner. Bruno går till cigarrstället. »Hvar är min
125 hade vikit från hans kinder.
126 var mitt fel — endast mitt.»
127 är sedan. Ett ögonblick stod han och stirrade framför sig — blodet
128 »Har ni ångrat er, bittert ångrat er?» utropade Bruno häftigt,
129 att sätta er i förlägenhet och stötte den gången afsiktligt mitt glas
130 nästan jublande, och fattade hennes hand.
131 så hårdt emot edert, att det krossades. På allvar ville jag ej be-
132 Plötsligen får han fatt i ett miniatyrporträtt inom en prydlig ram.
133 »Rätt så, Nero,» säger Bruno och reser sig likaledes. »Gör
134 glas så fullt, att det rann öfver.
135 »Klang!» ljöd det — och Brunos glas föll krossadt till golvet,
136 min obegrifliga oskicklighet — —»
137 sade Brunos syster skrattande. »Kom nu, Frida, in i rummet här
138 »Min fröken,» började han med bäfvande röst, »jag vet ej, om
139

Se angående tidsfördrifstävlingen de närmare bestämmelserna å sidan 5!